

Oppsummering fra Kontaktgruppemøtet 4/9-26

Møtet ble avholdt hos NIVA

Til stede: Thore Anton Bredeveien (Nordre Follo kommune), Ann Christin Jordbakke (Vestfold fylkeskommune), Inga Fløisand (NIVA), Johanne Meyer (Buskerud fylkeskommune), Martine Matre Bonarjee (Akershus fylkeskommune), Hege Taarud (Universitetet i Innlandet), Dag Aanensen (Drammen kommune), Dag Vågsnes (Lillehammer kommune), Johannes Rindal (Telemark fylkeskommune), Turid Wulff Knutsen (Innlandet fylkeskommune), Berit Berg-Tjørhom (OsloMet), Line Osmo (Ringsaker kommune), Magnhild Svarstad Bruun (Østfold fylkeskommune) og Martin Hafsahl (Asker kommune).

Fra sekretariatet: Gunnar Selvik (referent), Randi Hoseth og Joakim Berg.

1. Velkommen og siste nytt om EU/EØS

Inga ønsket først alle velkommen til Campus Ullevål, NIVAs nye og svært tiltalende lokaler, og hun håper at KG-møter også i fremtiden kan arrangeres her.

Deretter gav Gunnar alle ordet for å presentere seg, og han orienterte videre kort fra EU/EØS-politikken som følger:

Kjære alle sammen og vel overstått sommer – igjen tusen takk for at dere i NIVA tar så godt imot oss i deres nye, flotte lokaler – og denne gangen med Silje som velkomstkomite!

Vårt årsmøtebesøk på forsommeren til ERCC, EUs senter for krisehåndtering, har dessverre vist seg å bli mer relevant enn vi kanskje kunne forestille oss (det var jo svært rolig da vi var der).

EUs medlemsland har gjennom sommeren kappes om å få assistanse fra EUs felles beredskapspool – sjelden har vel et årsmøtebesøk vært mer aktuelt, og selv om ikke den forferdelige brannen i Drammen bad om slik assistanse så kunne man lett ha gjort det. Dette er europeisk solidaritet i praksis, og en av flere suksesshistorier EU/EØS-samarbeidet kan vise til. Belgia slapp for øvrig heller ikke unna, med de nylige brannene i naturreservatet Haute Fagnes i Sydøst.

Alt dette har dessverre blitt den nye normalen, og det er da paradoksalt at verden i dag synes å være mer opptatt av nasjonalistisk-, sikkerhets- og handelspolitikk.

Ellers så har sommeren, i tillegg til alle brannene, vært preget av kaos rundt Schengens yttergrense, nærmere bestemt eksklaven Ceuta. Det er forstemmende at statsoverhoder foretrekker å spille nasjonalistkortet isteden for å puste med maven. Ceuta er faktisk ikke i Schengen, og derved var aldri dennes yttergrense i fare.

Alle reaksjonene, inkludert fra noen i Norge, tyder på minst to ting – at solidaritet er mangelvare for tiden, og at populisme i økende grad overskygger realisme og fakta. At Spania skulle vært mer forberedt på den store flyktningestrømmen hører dog også med til historien. For øvrig så har SPA/ITA fortsatt passkontroll mellom hverandre, noe som selvfølgelig er et in flagrante brudd på nettopp Schengensamarbeidet.

Ellers så fortsetter Norge å gradvis føle seg helt selvvalgt mer alene, og nå nylig ytterligere i tollspørsmål: personen som av ulogiske årsaker liker toll ila oss (og mange andre) nylig en høyere sats enn EU. Dette er dermed nok et eksempel på faren ved alenegang. Det ensomste landet innen toll for tiden er dog Canada, som faktisk nå har sagt «nok er nok», og så får vi se hvor lenge de har råd til det. At den canadiske handelsministeren er invitert til EUs uformelle handelsministtermøte i Dublin i oktober tyder dog på ytterligere integrering mellom Canada-EU utover det allerede etablerte samarbeidet innen Horisont Europa-programmet.

En reel fare for at vi hadde blitt enda mer alene kunne vi fått den 29/8, men da Island sa «nei» om å starte forhandlinger om medlemskap i EU, inkludert også i tollunionen, så trenger ikke vi bekymre oss over noe «Islandssug» eller utfordringer med kun Norge-FL igjen i EFTA-EØS. «Nei» var et klart resultat av at debatten på øyen handlet om noe som ikke er en del av EØS-avtalen, nemlig fisk.

Dette viser at det er andre temaer enn sikkerhetspolitikk eller utilstrekkelighet med EØS folk flest er opptatt av. Jeg tror for øvrig at EU innerst inne er lettet over at de i alle fall ikke måtte gi ISL (fiskeri)rettigheter som andre kandidatland da også ville ha forventninger om (= kaos).

Videre så er det nå en fare for at hverdagen som EFTA-EØS-land vil bli enda mer komplisert ved at EU kan begynne å miste (enda mer) tålmodigheten mht krav om spesialbehandling fra lunkne, rike utenforland. Noen snakker også om et EØS+, hvor kandidatland til EU inntil videre kan bli medlem av EØS. Dette er imidlertid ikke så logisk all den tid et EØS-medlemskap krever akkurat den samme tilpasningen som et EU-medlemskap for det som er EØS-relevant. At Norge, som «stormakten» i EFTA-EØS, skulle synes dette er en god ide er også høyst usikkert.

Vi prøvde ellers en ny vri ved å ha et policynotat ved overgangen 1.- 2. halvår 2026, som Joakim brukte deler av sommeren på å skrive, (og som også er på styreagendaen) og blant det som omtales der er det store spørsmålet om Irland klarer å få på plass MFF denne høsten før alle nasjonalvalgene med uvisse utfall finner sted i 2027. «Crunch time» er EU rådsmøtet 15-16 oktober i Brussel. Europakommisjonen har for øvrig et internseminar i dag i min hjemkommune Tervuren, hvor KI, immigrasjon og Klima er på dagsordenen, i tillegg til at den tiltagende litt dårlige stemningen mellom de mange kommissærene skal bøtes på.

Vi skal for øvrig ha Irlands ambassadør (de har jo formannskapet for 8. gang denne høsten - og det første siden irsk ble offisielt EU-språk - 39% av irene erklærer at de kan irsk, noe som bærer litt preg av svakheten ved egenmelding) til vårt styremøte, så da vil vi kunne få mer info om hvordan MFF-fremdriften er. Irland er jo ikke NATO-medlem, og det er interessant å merke seg at i hele 2026 styres EU av et ikke NATO-land.

Det er for øvrig et annet interessant paradoks for oss ifm MFF: Etableringen av Konkurransenevnefondet, sammenstilt med foreslåtte reduksjoner i samhørighets- og landbrukspolitikken vil kunne gi vår region mer midler å søke på (for vi er jo kun med i Interreg i samhørighetspolitikken, og det skal i tillegg muligens styrkes), men prislappen som staten betaler blir selvfølgelig også høyere.

Jeg stopper her - og dere må ikke nøle hvis dere har spørsmål/kommentarer. Deretter gir jeg ordet til mine kollegaer, som vil gi dere litt mer kjøtt på benet ad relevante initiativer og prosjektutlysninger.

2. Oppdatering fra Sekretariatets fagområder

Joakim og Randi gav i sine presentasjoner siste nytt og prosjektmuligheter innen utdanning-, forskning-, kultur- og de grønne-områdene (på vegne av seg selv og sin sekretariatskollega Ingvild). Disse presentasjonene ble etterfulgt av spørsmål fra og diskusjon i Kontaktgruppen. Presentasjonen er vedlagt.

3. Innspill til styresaker

Gunnar gikk gjennom agendaen for neste styremøte, med særlig vekt på følgende agendapunkter:

- Sak 24/26: Økonomisk status pr 30.06.2026: (Gunnar opplyste om at tallene er justert noe siden utsendelsen av dokumentene til KG, grunnet en periodisering av arbeidsgiverutgifter, og at talloversikten i tillegg er blitt mer detaljert i denne siste versjonen).
- Sak 25/26: Møteplan 2027 (ingen kommentarer til denne).
- Sak 26/26: Aktiviteter høsten 2026 (sekretariatet vil lage en oversikt over relevante EWRC-workshops – inkludert evt side events. Det var ellers uttrykt skuffelse over at det i år av praktiske årsaker ikke kan arrangeres Regionor i forkant av EWRC).
- Sak 27/26: Policynotat – status diverse EU-prosesser overgang 1.-2. halvår 2026 (ingen kommentarer til denne)

4. Orienteringer fra medlemmene

Telemark fylkeskommune (Johannes): Grunnet fylkesordførerskifte så har mye internt strategiarbeid blitt forsinket. Takket for innspill fra flere i KG og fra ORE ifm. arbeidet med ny internasjonal strategi, og håper arbeidet kan ferdigstilles innen lokalvalget neste år. Har nylig fått innvilget HEU-prosjekt som også involverer Telemarkskanalen (ORE skal delta på prosjektmøte i Bxl neste uke). Har startet et EØS-midlerprosjekt med bl.a. Slovakia om kulturarv og et EU-prosjekt hvor en skole er involvert. Ønsker at ORE skal fortsette å sende ut informasjon om nye

prosjektutlysninger. Medlemskapet i ORE er viktig, og vi vil bli invitert til presentasjon hos dem ved leilighet.

Nordre Follo (Thore Anton): Ordfører blitt nytt styremedlem i ORE (god interesse på politisk nivå). Sendte inn interesse via ERRIN om å bli del av et NEB-prosjekt (ikke innvilget). Satser på å søke på nye NEB-utlysninger. Har fått midler fra Nordisk kulturfond ifm. polarfilmfestival (Roald Amundsen er fra Ski).

Turid (Innlandet fylkeskommune): Innsjutt Mission-utlysning klimatilpasning/kulturarv med vår inngang: bre-arkeologi. BRIDGE - grensedagene - første gang, men sikter sannsynligvis mot årlig event. Joakim/ORE hadde et side-event. Webinar om inkludering og Innlandsstatistikk sammen med AER og Urban Partnership 27. oktober: Hvordan regional statistikk gir evidensbasert politikk-utvikling. Ny støtteordning til internasjonalt samarbeid vedtatt av Fylkesutvalget, satt av 3,5 M i 2026 til Kapasitetsbygging, prosjektutviklingsstøtte eller medfinansiering.

Lillehammer kommune (Dag): Deltar i tre prosjektsøknader (GIS og grunnleggende tjenester ifm. klimahendelser (1), bedre mobilitetsløsninger for mellomstore byer (2), *self-sufficient neighbourhoods* (3)), men har ikke kapasitet til å drive prosjekter selv. Har generelt god støtte fra IFK, og fra ORE (Randi) ifm. NEB. Skal søke på ny NEB-utlysning.

Vestfold fylkeskommune (Ann Christin): Hadde beredskapskonferanse 19/5 med Ukraina (Kherson-regionen) – videre samarbeid innen bl.a. beredskap og matsikkerhet. Bilateral avtale med Kaunas, Litauen (de kommer på besøk nå i september – planlegger felles søknad innen bl.a. matsikkerhet). Venter på svar på flere søknader, fått noen avslag (lært mye), og fått innvilget noen (bl.a. stort E+-prosjekt innen kultur). Deltar på problemløsningsseminar ad Viksfjorden (koble på NIVA?). Videre har Buskerud lansert en KI-modell for fylkeskommunalt bruk - KI er et viktig tema for fylkeskommunen (hvordan benytte europeiske løsninger i større grad). Ønsker at ORE skal lage et webinar om KI i offentlig sektor. Grønn Jyllandskorridor (Vestfold fylkeskommune og Telemark fylkeskommune) er observatør i Scandria Alliance foreløpig – kan søke om fullt medlemskap senere.

Buskerud fylkeskommune (Johanne): De skal utarbeide en KI-strategi (stramme inn bruken). Nylig møte med ORE (Joakim og Gunnar) - koble sammen bruken av kontoret med Buskerudplanen. Fylkesutvalget kommer til Brussel i oktober (bestilt skreddersydd program fra ORE). Har styreplass i Euromontana.

Universitetet i Innlandet (Hege): Har laget ny strategi for perioden 27-32 – hvor strategiske satsningsområder tydeliggjøres og behovet for tett samarbeid med samfunnet for øvrig understrekes. God nytte av samarbeidet i EMERGE-alliansen (også der laget ny strategi med bl.a. økt vekt på kvadrupel helix). Angående HEU-søknader så er konkurranse blitt hardere. God aktivitet i E+ (studentmobilitet). Har for øvrig laget egne KI-retningslinjer.

Drammen kommune (Dag): Ifm. sommerens brann i Drammen, så er de opptatt av samarbeid med andre kommuner etc. om f.eks. felles trening ifm. fremtidige hendelser/erfaringsutveksling. Vurderer HEU-søknad med frist i oktober (ORE – Randi tipset om dette). Angående E+ så jobbes det med å få administrasjonen engasjert i enda større grad.

NIVA (Inga): Forskningsrådets utlysning har funnet sted (med temaer som beredskap, grønn og rettferdig omstilling). Angående HEU så er det blitt langt vanskeligere å få tilslag, kun tilslag på 2 av 20 søknader så langt i 2026. Inga viste også til følgende utlysninger av interesse for kontaktgruppens medlemmer: [Upcoming call – Biodiversa +](#) som offisielt åpner 9/9 og [Water4All 2026 Joint Transnational Call Pre-Announcement | European Partnership Water4All](#) som åpner offisielt 8/9.

Angående avløpshåndtering så nådde NIVA ikke frem med søknad om å bli et innovasjonssenter, men har uansett laget et eget [Senter for fremtidens avløpssystemer \(Fremas\)](#), med 25 partnere, herunder kommuner og avløpsselskaper. Angående KI så jobber de med et lukket system med bl.a. fiktive evalueringspaneler ifm. søknadsarbeid. Angående EØS-midlene så er det flere relevante polske utlysninger med frist 30/9 (EFTA-EØS-søkere kan innvilges inntil 40% av prosjektet).

Ringsaker kommune (Line): Er E+-akkreditert til 2027 (har mange prosjekter innen mobilitet for skole/barnehage/oppvekst). Ringsaker VGS med i E+-prosjekt med bl.a. finsk region hvor fått innvilget 400 000 EUR.

Akershus fylkeskommune (Martine): Fokus på strategiarbeid (klar fra 2027). Blitt medlem i Scandria Alliance som selvstendig medlem (tidligere medlem via Østlandssamarbeidet - VFK nevnte at de er pt observatør og kan også vurdere fullt medlemskap i fremtiden). Tar over formannskapet i STRING. Deltar i kaskadeprojekt HEU (C-Cure) om overgjødsling i Oslofjorden. Tipset om et svært relevant seminar hos ARENA med Enrico Letta 17/10: <https://www.uio.no/english/research/domus-bibliotheca/events/2026/arena-letta/>

Asker kommune (Martin): Pågående prosjekter innen E+/HEU/DUP. Nylig besøk av Interreg ØKS sin overvåkningskomite. Deltar på NEB-søknad og på HEU-søknad (Oslofjordproblematikk). Har generelt deltatt på mange søknader, og fått mange avslag (tærer på motivasjonen).

OsloMet (Berit): Jobber med å etablere gode strukturer på praksisnær forskning. Også de har sendt inn mange EU-søknader og fått mye avslag (god læring ifm. gode søknader, og jobber med kvalitetssikring ifm. mindre gode søknader (NIVA (Inga) har hatt presentasjon om dette for dem (godt mottatt). Har etablert tematiske forskningssatsinger.

Østfold fylkeskommune (Magnhild): Deltok også på Bridge Grensedagene – godt arrangement som kan bli enda større i fremtiden. Nylig fått innvilget to store prosjektsøknader – ett innen Digital Europa (KI), og ett innen HEU (RIV, med kick off neste uke og hvor ØFK er koordinator). Felles Interreg-konferanse 23/9 (sammen med BFK/VFK).

5. Eventuelt

Intet ble diskutert under dette punktet.